

Benedek Elek

A KAKAS *

Volt egyszer egy szegény ember. Péternek hívták, s sok gyermeke volt, de aztán egész gazdasága egy árva kakas volt. A szomszédja Pál meg erős gazda volt, s mégis mindig jajgatott.

Azt mondja egyszer Pál Péternek:

– Szomszéd! A rend kakasa sokat kaparász az én kertemben, én tovább nem tűrhetem. Hogyha megfoghatom, kitekerintem a nyakát.

Péter nem szólt semmit, de erősen gondolkodóba esett, hogy mitévő legyen azzal a szerencsétlen kakassal. – Én bizony – gondolja magában –, nem veszködöm sokáig vele, hanem az uraságnak ajándékozom, hátha még meg is jutalmaz valamivel. – Azzal megfogta a kakast s elvitte az urasághoz.

– Tán bizony keresztelés vagy lakodalom van a házadnál, Péter, hogy kakast ajándékozzatsz? – kérdezi az uraság.

– Dehogy uram, nem lesz nálam semmiféle, csak költse el az úr a családjával, ne gondoljon vele –, mondá Péter.

– Hm, nem értem a dolgot. Hát nem kélné el nálatok, hiszen olyan sokan vagytok.

– Igaz, uram, igaz, de minek adjak én húst a gyermekeimnek, mikor kenyérre is alig jut. Jobb, ha meg sem kóstolják.

– Ó, te oktondi! Hát add el s végy kenyeret az árán!

– Dehogy adom, uram! Ha én a városba viszem, két nap járom az utat, s míg hazaérek, megeszem a kakas árának a felét.

Mit tehetett az uraság, nem lehetett Pétert megtéríteni, kiadta hát a rendeletet a szakácsnénak, hogy ebédre süsse meg a kakast. Mikor az ebéd kész volt, Pétert is az asztalhoz ültette. Éppen heten ültek vele együtt az asztalnál. Azt mondta az uraság, mikor a sült kakast behozták:

– No, Péter, a kakast te osztod el, de úgy vigyázz, hogy mindenki megkapja a maga részét. Ha jól osztod, megajándékozlak, ha nem jól osztod, lehúzatlak s tizenkettőt veretek reád.

Erre Péter maga elé vette a kakast, levágta a fejét s azt a gazda tányérjára tette ezekkel a szavakkal: A fej az úré, mert ő a ház feje. Azután a nyakát vágta le s ezt a gazdasszony tányérjára tette. – A fej és nyak egyek – mondá Péter –, a szentírás szerint is a férj és feleség egyek, tehát a nyak az asszonyt illeti. Most a kakas két szárnyát vágta le, s odaadta a fiúknak, hogy jobban tudjanak írni, a két lábát pedig a leányoknak, hogy jobban tudjanak táncolni.

Azt mondá most Péter: Mindenki megkapta a magáét, én is elveszem a magamét, s azzal a „maradékot” szépen megette.

Nagyot kacagott az uraság családja Péter furfangján, s jókedvibe gazdagon megajándékozta. Adott neki tehenet, borjút és birkát is.

Hazamegy Péter nagy örömezzéssel, látja Pál a gazdag ajándékot, s erősen megirigyelte az egy kakas árát.

– Megállj, Péter – gondolá Pál – adok én öt kakast az uraságnak, s akkor ötször annyi ajándékot kell, hogy kapjak. – Mindjárt megfogott öt kakast s elvitte az uraságnak.

Az uraság tudta, hogy Pálban az irigység dolgozik, nem akarta elfogadni az ajándékot, de Pál addig erősködött, hogy mégis elvette, hanem kikötötte, hogy a sült kakasból neki is enni kell, éppen, mint Péternek. Megsüttette mind az öt kakast s mikor asztalhoz ültek, ezt mondotta Pálnak:

– Hallod-e, Pál! Az én házamnál az a szokás, hogy aki hozta az ajándékot, az is ossza el, de úgy oszd, hogy hetünk közül mindenki megkapja a magáét. Ha jól osztod, hasznát veszed, ha nem, huszonnégy botot veretek reád.

Eleget törte a fejét Pál, de nem volt annyi esze, hogy az öt kakast fel tudja osztani hét ember között.

Az uraság, mikor látta, hogy Pál semmire sem tud menni, elhívatta Pétert.

– Nem tudom, uram – mondá Péter –, hogy el tudom-e osztani, de én mindig, jóban, rosszban a Szentháromságban bízom, talán most is segít rajtam.

Azzal neki állott az osztásnak.

– Én azt találom – mondá Péter –, hogy a nagyságos úr, a nagyságos asszony és egy kakas egy háromságot tesz, a két úrfi s egy kakas nemkülönben, a két kisasszony s egy kakas ismét csak egy háromság, s végezetre én szegény ördög s két kakas ismét csak egy háromság, s most már, mind közönségesen, jó étvágyat kívánok.

Az egész háznép kacagott a Péter furfangjának, s az uraság Pált huszonnégyig verette, Pétert pedig megajándékozta házzal és telekkel.

Máig is él, ha meg nem halt.

Az Én Újságom, 1902/37.

* A lap eredeti címén is közölte: 1898/39. – ugyancsak rövidítve. A mese befejezését tekintve, *A kakas c.* változat szövege teljesebb, vö. Benedek Elek: *Magyar mese- és mondavilág – Péter és Pál.* (KMJ)